

LUX FILM DAYS

3 FILMI
24 KEELT
28 RIIKI

ISLANDI AMATSOON (KONA FER Í STRÍÐ)

Režissöör: Benedikt Erlingsson
Island, Prantsusmaa, Ukraina

ISLANDI AMATSOON (KONA FER Í STRÍÐ)

REŽISSÖÖR: BENEDIKT ERLINGSSON

50-aastane Halla on Reykjavíkis kooridirigent. Ta armastab ilusat Islandit ja selle erakordset loodust ning mureseb väga kliima soojenemise ja looduskatastroofide pärast. Eriti ajab teda vihale alumiiniumitehase laiendamise kava. Ta saboteerib salaja kõrgepingeliine, et tehase tegevust takistada ja inimeste teadlikkust suurendada. Siis saab ta aga uudise, mida ta enam oodatagi ei osanud. Halla on juba aastaid adopteerimisjärjekorras olnud ning nüüd öeldakse talle, et teda ootab Ukrainas väike tüdruk.

„Islandi amatsoon“ räägib keskkonnast ning käsitleb – tihti läbi huumoriprisma – üksikisiku tegevuse mõttekust, kui ametiasutused jäävad kliima soojenemise vastases võitluses tegevusetuks.

KESKKONNATEEMALINE MUINASJUTT

„Islandi amatsoon“ on algusest peale selgelt keskkonnateemaline muinasjutt. Film algab stseeniga, kus Halla vinnastab vibu ja laseb lendu noole, et kõrgepingeliini kaablid lühisesse viia. Sellega saab temast otsemaid Wilhelm Tellit või Robin Hoodi mantlipärija – üksik võitleja, kes kasutab vaatemängulisi ja meisterlikke võtteid ning saadab korda hämmastavaid tegusid. See mulje leiab ka edaspidi kinnitust, sest kohe saame teada, et tagasihoidlik Halla võitleb vapralt endast palju võimsama vastase, alumiiniumitööstuse vastu. Maskeeritud kättemaksja rollile viitab ka see, et sabotaažiakte toime pannes kasutab ta varjunime (Mountain Woman) ja kannab Nelson Mandela maski, et oma nägu droonikaamera eest peita.

Filmis leidub muidki muinasjutulikke elemente. Lisaks sellele, et peategelane jääb natuke ebamääraseks (milline on tema minevik? kuidas ta elatist teenib?), tekitavad võõristusefektid ka korrapäraselt kaadrisse ilmuv orkester ja Ukraina lauljate trio. Need kaks muusikute rühma kajastavad mõneti Halla emotsioone, ilmudes kord pahatahtlike teekaaslastena, kord aga justkui antiikteatri koorina, lõhkudes mängufilmi tavapärasest struktuuri. Kinos kaldume me oma teadmistel põhinevaid hinnanguid kõrvale jätma ja pigem uskuma, mida näidatakse. Siin aga tuletab muusikute ja lauljate ilmumine vaatajale meelde, et tegemist on väljamõeldisega.

Lisaks ekraniseeringu küsimuses tehtud valikutele muudab filmi muinasjutuliseks ka detailipuudus ja üldisus. Näiteks Halla ja tööstuse vahelist konflikti ei selgitata. Miks ründab Halla just alumiiniumitööstust, mitte midagi muud? Millist ohtu see tööstus endast keskkonnale kujutab? Kuidas Hiina investorite ilmumine olukorda muudab? Mida Halla õieti loodab? Ühelegi küsimusele ei vastata. Halla kaitseb lihtsalt loodust, sest see on hädavajalik, et inimkond võiks ellu jääda ja elu Maal jätkuda. Ta võitleb aastava tööstuse vastu, mis on kliima soojenemise põhisüüdlane ja põhjustab kõikjal maailmas ainult keskkonnakatastroofe. „Mitte mina ei ole kurjategija, vaid nemad,“ ütleb ta appi tulnud talumehele. Võitlus on pealiskaudne ja mustvalge. Nagu muinasjuttudes.

ISIKLIK VÕITLUS

Halla, kes võitleb anonüümselt ja üksinda võimsa tööstuse vastu, mille selja taga on rahvusvaheline kapital, kehastab ehk laialt levinud arusaama, et üks inimene võib muuta maailma. On ju põnev vaadata, kuidas peategelane õigel põhjusel salaja keelde rikub. Tempokas tegevus, ohud ja põnevus panevad vaataja kriitikameelt unustama ning peategelase julgustükkidele kaasa elama. Ent Halla teod ei jää vastukajata. Sellest saab vaataja aimu näiteks tänu teleuudistele, kus räägitakse sabotaažist ja selle mõjust majandusele. Ning ühel päeval pöördub Mountain Womani poole tundmatu, kes kurdab elukalliduse tõenäolise kasvu üle. See tähendab, et Halla teod hakkavad inimeste (ja eriti vaeste) elu negatiivselt mõjutama, mis ei ole kindlasti tema eesmärk. See ei panekski Hallat muidu võib-olla nii väga muretsema, kuid siis sekkub tema kaksikõde Asa, kes seab üksikisiku suurte tegude õigustatuse kahtluse alla. Kas on ikka õige teha asju, mis mõjutavad inimesi, kes ei vastuta selle eest, mille vastu võideldakse?

Halla pooldab suurejoonelisi, silmanähtavate tagajärgedega tegusid, sest probleem on äärmiselt tõsine ja nõuab kiiret reageerimist. Asa seevastu eelistab paljusid väikesi, piiratud mõjuga tegusid. Tilkuv vesi uuristab ju kivisse augu, arvab tema. Sellest vaatepunktist ei ole väikese Nika lapsendamine üksnes sündmus, mis Halla vaateid mahendab ning katkestab tema äärmuslikud teod ja sunnib teda avaldama oma manifesti oodatust varem. Sellest saab täiesti omaette ülesanne. Nika tuleb viletsusest ja isoleeritusest (ning üleujutuste eest) päästa. Kuid see tähendab ühtlasi maailma päästmist, teatab Asa. Nii pörkuvad kaks vastandlikku maailmanägemist (suurejooneliste vahendite kasutamine suurte eesmärkide saavutamiseks versus mõistlike eesmärkidega tagasihoidlikud teod, mille kordamine ja kuhjumine toovad kaasa sügavamad muutused) selle tüdrukuse ümber, kelle elu adopteerimine täielikult muudab (loomulikult muudab see ka tema ema ja neid ümbritsevate inimeste elu).

POLIITILINE VÕITLUS

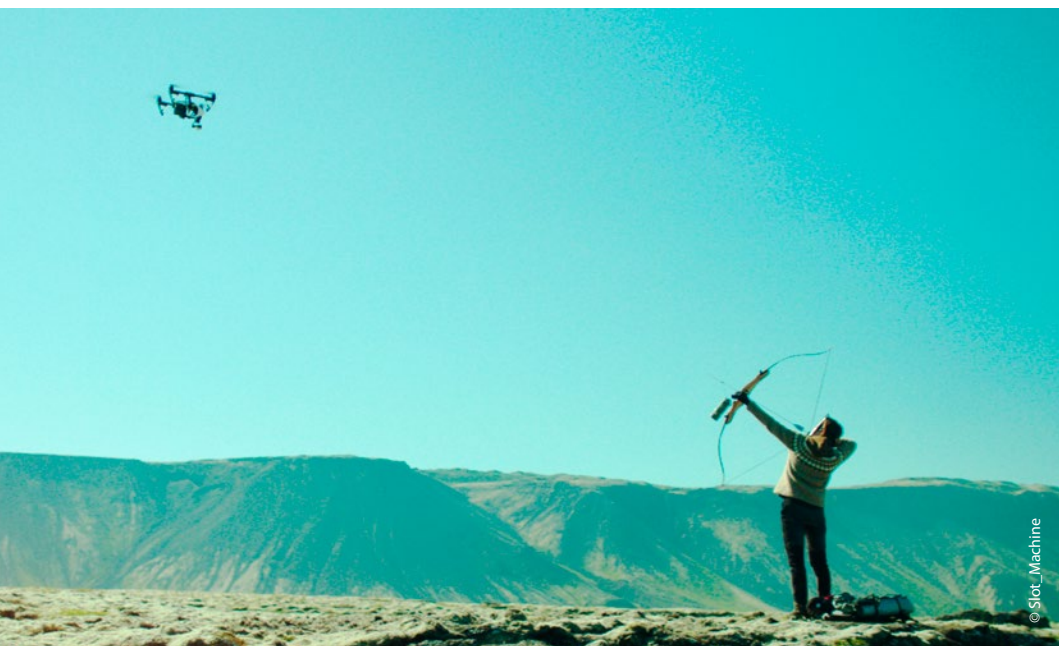
Halla sabotaažiaktid on suunatud nii Islandi tööstuse kui ka valitsuse vastu, kes teeb kõik endast oleneva, et majandus kuidagi kahjustada ei saaks. Seepärast on Halla võitlus ka poliitiline. Oma manifestis väidab ta, et inimseadused ei ole maailmas kõige kõrgemad, vaid et nendest kõrgemal seisavad teised, eluseadused. Halla ministereerimis töötava sõbra Baldwini meelest on selline mõtteviis vildakas, isegi hale. Ka meedia asub ruttu Hallat kõrgematele seadustele viitamise pärast ründama ja spekulerima, mida need tähendavad. Tõlgendamise võimalused on lõputud, ulatudes totrustest äärmusteni. Meedia teeb juttu ka demokraatiast – Mountain Womani tegevus olevat demokraatiavastane, kuna väljendavat üksnes ühe isiku tahet. Meedia ja valitsus on üldse osavad sõnu väänama – näiteks räägitakse Halla sabotaažiaktidest kui vägivallast, ehkki Halla järgib Gandhi ja Nelson Mandela vägivaltatuse põhimõtteid. Film kirjeldabki kahte üksteisele valdavalt vastanduvat maailmapilti. Ehkki valitsus ja meedia räägivad demokraatiast, paigaldatakse samal ajal valvekaameraid, võetakse sabotööri tabamiseks kasutusele üha kaasaeegsemat tehnoloogiat, kutsutakse inimesi üles Hallat välja andma ning diskrediteeritakse tema manifesti, ergutades meediat kajastama arvamusi, mis Mountain Womani tegevust halvates valguses näitaksid. Peale selle vahistatakse kolm korda järjest üks õnnetu Ladina-Ameerika turist! Muuseas naeruvääristatakse ka riigi presidenti, kujutades teda lihtlase reisijuhina. Sellele kõigele vastandub Halla, kes elab oma põhimõtete järgi ja loodusega kooskõlas. Ta magab, põsk vastu maamulda, tunneb mägesid ja kasutab looduse pakutud varjumisvõimalusi, peites end jäärakutes, lambakorjuse taga ja jões, kuhu ta drooni eest põgenedes hüppab.

Talle tuleb appi ka üks põllumees, kes teeb seda sellepärast, et hüpoteetilise sugupuu järgi on Halla tema sugulane. See näitab, kui tähtis on sotsiaalne ja perekondlik ühtekuuluvus. Mehe abi on seda kasulikum, et ta tunneb oma maid ülihästi. Ta teab maastiku järgi täpselt, kust Halla põgenemistee läheb, ning juhib naise kuumaveeallikate juurde, et too saaks end soojendada. Mainimata ei saa jätta ka lambaid, kes tulevad meelde esivanemate karjuseelu ja kelle varju Halla end põgenedes peidab.

Ka Islandi iseseisvust ja vabariigi väljakuulutamist tuletatakse filmis korduvalt meelde. Väljasõidul Pingvellirisse, kus vabariik välja kuulutati, kõlab see poliitikute suus tühise lobana. Kuid sellel on tõsine tähendus Halla jaoks, kes avaldab oma manifesti parlamendihoone ees, Islandi rahumeelset iseseisvusliikumist juhtinud Jon Sigurdssoni skulptuuri jalamil. Samuti on see oluline põllumehe jaoks, kes tahab oma autot tingimata enne rahvuspüha kätte saada. Halla spontaansus, naiivsus, ausus ja sügavad veendumused näitavad, et tegemist on tugeva inimesega, ning ta jätab kahtlemata veenvama mulje kui presidendi nõunike manöövrid ja arvestamine.

OOTAMATU SÜGAVUS?

Filmi viimane stseen on pisut mõistatuslik. On üllatav, et film, milles seiklused ja huumor on nii olulisel kohal, lõpeb sellise pildiga. Peategelased, nende seas Halla, kellel on ta väike tütar süles, ning kuus muusikut, kes on teda kogu filmi jooksul saatnud, astuvad bussist maha, keeravad kaamerale selja ja kõnnivad läbi vee kaugusse. Filmi õnnelik lõpp ja Nikaga koos koju tagasi jõudmine omandab sellega kummaliselt tõsise varjundi. Et Islandile tagasi jõuda, tuleb filmikangelastel jalgsi läbi üleujutatud ala minna. Nii et ehkki peategelase ja tema väikese tütre lugu lõpeb hästi, ei saa kollektiivse saaga kohta sama öelda. Maailma eri paigus jätkuvad kliimamuutustest tingitud katastroofid ning ikka ja jälle kaotavad inimesed oma kodud, vara ja maa ...

© Slot_Machine

MÕNED MÖTTEAINET PAKKUVAD KÜSIMUSED

- Kas te nõustuksite spontaanselt pigem Halla või Asa seisukohtadega? Kas teie meelest tuleb olukorra muutmiseks jõuliselt tegutseda või on sügavamad muutused hoopis väikeste igapäevaste tegude summa? Kas ka teie arvate, et kliima soojenemise vastu võitlemisega on nii kiire, et ainult väikestest igapäevastest tegudest ei piisa?
- Nelson Mandela ja Gandhi portreed Halla majas viitavad sellele, et Halla lähtub vägivaldlatu vastupanu põhimõttest. Film paneb meid – tihti läbi huumoriprisma – ka selles küsimuses kindlat Halla poolele asuma. Kas huumor võib teie arvates olla relv? Mis kontekstis? Millistel asjaoludel?
- Mõlemad öed on omal moel harmoonia leidnud. Seda väljendavad koorilaul, *tajji*-liigutused, loodus, jooga ... Aga kas filmi filosoofilise spektri teises äärmuses, st suurtööstuses, mille vastu Halla võitleb, ei peitu ehk samuti teatav harmoonia? Ehk kujutavad ka kõrgepingeliinid, mida ta ründab, endast hämmastava kunstliku harmoonia instrumente?
- Mida arvate Asa küsimusest: „Kas sa kavatsed päästa ühe lapse ja koos temaga kogu maailma?“ Mida see küsimus teie arvates tähendab?

les grignoux

EUROOPA FILMID EUROOPLASTELE

Filmiauhind LUX jätkab noorte andekate Euroopa režissööride žanrilt ja toonilt hämmastavalt mitmekesise filmiloomingu tutvustamist. Euroopa Parlamendil on rõõm tutvustada kolme filmi, mis kandideerivad 2018. aasta filmiauhinnale LUX. Need on:

STYX, režissöör Wolfgang Fischer, Saksamaa, Austria

THE OTHER SIDE OF EVERYTHING („Druga strana svega“), režissöör Mila Turajlić, Serbia, Prantsusmaa, Katar

ISLANDI AMATSOON („Kona fer í stríð“), režissöör Benedikt Erlingsson, Island, Prantsusmaa, Ukraina

Filmid käsitlevad aktuaalseid teemasid südamlikul ja intelligentsetel moel ning peegeldavad praegu Euroopas toimuvat. Nende tegelased uurivad ümbritsevat maailma, et mõista tegelikkust ning ühiskonda ja kogukonda, milles nad elavad. Lugusid jutustatakse kinokunsti emotsioonide kaudu, mis näitab Euroopa kino kvaliteeti ja mitmekesisust, samuti selle tähtsust sotsiaalsete väärtuste ja kultuuriliste kogukondade loomisel. Kutsume teid 7. LUXi filmipäevadele neid filme vaatama.

FILMIAUHIND LUX

Kultuuril on meie ühiskonna struktuuris väga oluline osa.

Seda silmas pidades asutas Euroopa Parlament 2007. aastal filmiauhinna LUX, mille eesmärk on edendada Euroopa filmide levikut Euroopas ja ärgitada üleeuroopalist mõttevahetust ühiskonna jaoks olulistel teemadel.

Filmiauhind LUX on unikaalne algatus. Euroopa koostööfilme näidatakse enamasti vaid nende päritoluriikides. Mujal, sh teistes ELi liikmesriikides, neid peaaegu ei levitatagi. Filmiauhind LUX annab aga kolmele Euroopa filmile haruldase levivõimaluse, kuna need filmid varustatakse subtiitritega ELi 24 ametlikus keeles.

Filmiauhinna LUX võitja valivad Euroopa Parlamendi liikmed ja see tehakse teatavaks 14. novembril 2018.

LUXI FILMIPÄEVAD

Filmiauhinnast LUX kasvasid välja LUXi filmipäevad. Alates 2012. aastast saab filmiauhinnale LUX kandideerivat kolme filmi LUXi filmipäevade raames näha senisest arvukam üleeuroopaline publik.

LUXi filmipäevade näol on tegemist meelde jääva piireületava kultuurisündmusega. 2018. aasta oktoobrist kuni 2019. aasta jaanuarini on kõigil võimalik ühineda Euroopa filmisõpradega ja vaadata neid kolme filmi kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes. Seejärel saavad vaatajad meie veebisaidil luxprize.eu või meie Facebooki lehel oma lemmikfilmi poolt hääletada.

PUBLIKUPREEMIA

Filmiauhinna LUX publikupreemia saaja valivad filmivaatajad. Hääletage ühe filmi poolt nendest kolmest enne 31. jaanuari 2019! Euroopa Parlament saadab ühe hääletaja 2019. aasta juulis toimuvale Karlovy Vary rahvusvahelisele filmifestivalile, kus tal on au teha teatavaks publikupreemia pälvinud film.

VAATA,
ARUTLE JA
HÄÄLETA!

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REŽISSÖÖR: Benedikt Erlingsson

STSENAARIUM: Benedikt Erlingsson, Ólafur Egill Egilsson

OSADES: Halldóra Geirharðsdóttir, Jóhann Sigurðarson, Juan Camillo Roman Estrada, Jörundur Ragnarsson, Davíð Þór Jónsson, Magnús Tryggvason Eliassen, Ómar Guðjónsson, Haraldur Stefansson

OPERAATOR: Bergsteinn Björgúlfsson

PRODUKTSENDID: Marianne Slot, Benedikt Erlingsson, Carine Leblanc

TOOTMINE: Slot Machine, Guldrengurinn, Solar Media Entertainment, Köggull Filmworks, Vintage Pictures

AASTA: 2018

KESTUS: 101 minút

ŽANR: mängufilm

RIIK: Island, Prantsusmaa, Ukraina

ORIGINAALKEEL: islandi keel (lisaks inglise ja hispaania keel)

LEVITAJA(D): OÜ A-One Films

Tekst valminud juulis 2018

© Slot_Machine

© Slot_Machine